

У В О Д

Послератни период привредног развоја наше земље карактерише се, поред осталог, стагнацијом у развоју приватног власништва и slabим развојем мањих привредних капацитета уопште. Овакво стање је последица, у првом реду, непостојања дугорочне политике и перспективе развоја, недовољне економске и правне сигурности носилаца личног рада, оскудице у пословном простору и присуству конзервативног схватања о месту и улози личног рада у области привређивања.

Степен развијености привреде и нашег друштва у целини достигао је онај ниво на којем нису више довољна глобална структурна усклађивања и померања, већ су нужни конкретни економски потези, који ће омогућити интензиван развој оног дела наше привреде који се обухвата појмом „мала привреда”. Тим пре што сада није потребна никаква посебна аргументација да би се доказало да мала привреда има одређено место у процесу привређивања и да она као таква обавља веома значајне функције ради задовољења нараслих потреба развијене привреде и стандарда грађана.

Овај став није последица кабинетског размишљања, већ се базира на одређеним друштвено-економским поставкама. Запостављање малих производних и услужних капацитета, који траже динамичан и стабилан економски развој, представља озбиљну кочницу привредном развоју у целини. Све израженија подела рада и специјализација у производњи у многим подручјима оставља непокривене значајне потребе за производима у мањим серијама и услугама у чему су производни капацитети мале привреде незаменљиви.

Развој друштва у савременим условима тражи оптималну флексибилност, нарочито у свом привредном развоју, док, са друге стране, тај развој мора бити што организованији и свесно усмераван према одређеном циљу: богатијем друштву. Динамичне промене су присутне свуда, али у производњи и привређивању изузетно су изражене. Отуда савремени развој производних снага намеће веома широко проблем флексибилности. Он се манифестује како по облицима тако и по токовима и методама при-

1 Мала привреда и предузетништво

вредног развоја. За реализацију овог приступа у привредном развоју мала привреда има веома значајну улогу, јер се организације мале привреде веома успешно прилагођавају честим тржишним и технолошким променама.

Достигнути ниво привредног развоја намеће потребу преласка са производне оријентације на маркетиншку. Када се овом дода и присутна сегментација тржишта, може се са извесношћу констатовати да су могућности масовне производње и масовног тржишта знатно смањене. Оваква кретања су у ствари, последица настојања привредних субјеката да задовоље специфичне захтеве све мањих потрошачких група. Услед ових разлога у току је процес смањења економских ефеката производних концентрација. За разлику од многих развијених земаља код нас још увек није дошло до правог процеса привредне трансформације и сеобе радника из гигантских производних хала у мале погоне, савремено опремљене, техником и технологијом и са довољним бројем високостручних кадрова, на чијем се челу најчешће налази и власник материјалних средстава.

Развој технике и технологије омогућује данас да се, сагласно принципу што рентабилније производње и пословања, конкретно производе и мале серије, па и уникати. Овако конципирана производња оспособљава се да задовољава све разноврсније и префињеније захтеве тржишта, односно потрошача. Овај приступ производњи се веома успешно може реализовати у предузећима мале привреде.

Развој мале привреде, на достигнутом степену развоја нашег друштва, треба планирати и остваривати као саставни део укупног друштвено-економског развоја, као ствар непосредног и ширег друштвеног интереса. При овоме се не полази од претпоставке да је мала привреда некакав спас за садашње нагомилане економске проблеме, али чињеница је да мала привреда има значајну улогу у реализацији политике ослањања на сопствене снаге. То је прави пут да се у сваком кутку наше земље ради и привређује малим капацитетима, уз високу продуктивност рада, добар квалитет производа и услуга уз високу добит. Само развојем мале привреде могуће је успешно повезати економске, социјалне, техничко-технолошке и друге факторе развоја.

Значај мале привреде у развоју нашег друштва, а посебно организација и развој мале привреде, опредељују и циљ овог рада. У раду је изложена проблематика организације мале привреде, како у развијеним земљама тако и у Југославији. Анализирају се фактори развоја мале привреде као и проблематика управљања у предузећима мале привреде. Посебна пажња посвећена је приватном предузетништву као и управљачкој технологији приватног предузетништва.